

Virgöl 20 Eylül

Emin Reşah

2020-09-20 10:43:16+0300

Mustafa Öztürk'ün Ruşen Çakır'la konuşmasını seyrettim.

Türkiye müslümanlarının halini kafaya takmayı ne zaman bıraktım diye düşündüm. *Ne olacak bu müslümanların hali?* artık *Ne olacak bu devletin hali?* eş anlamlı. 1920-30'lardaki politikaların ürettiği gerilimi azaltacak, çoğu kozmetik bir takım değişikliklerle artık müslümanların kaderi devletin kaderiyle ortak hale geldi. Önceden de böyleydi ama muhalif olacak kadar bahanemiz vardı.

İslam artık Türkiye'nin ortak ve kozmetik bir değeri. Önceden *gerçek İslam* diye bir kaygı vardı, hala vardır bir yerlerde ama bunun bir anlamı olmadığını, gerçek İslam'ın tam olarak önümüzde duran gelenekten ibaret olduğunu anladık herhalde. Bu gelenek de ne kadar aktarılabilir, ne kadar yenilenebilir, bilemiyoruz. Şahsen umudum yok. Kendi adacıklarında *en öz hakiki İslam*'ı yaşamaya devam edecek ama toplumun genelinden de o ölçüde uzaklaşacak insanlar her zaman olacaktır. Toplumun geneli giderek İslam'ı *Tanrı yoktur, varsa da çok uzak-tadır ve Muhammed onun istediğimiz kadar kulak kabarttığımız son elçisidir* kıvamında, Avrupa'dan tanıdığımız bir *Tanrı'ya inanmıyorum ama kültürel olarak müslümanım* seviyesine getirecek.

Mustafa Öztürk'ün her konuşmasında bahsettiği bir *Deizm* veya *Ekşi Sözlük'te Müslümanlara 99 soru* konusu var. Açıp da sorulara bakmadım ama tahmin ediyorum. Bir defa bunu diline doladığında tarafının *Deist gençler* olduğunu da kabul etmiş oluyorsun. Teorik olarak İslam fikriyatının *gelişmesi* için o sorulara cevap vermek, Deizm'in (veya Ateizm'in veya Agnostisizm'in...) neden yetersiz geleceğini izah edebilmek lazım. Ancak bu izahların çoğunun kimseye bir şey anlatacağını da sanmam. İslam (ve diğer dinler) izahlar yoluyla yayılmaz, cemaatler yoluyla, doğrudan insani ilişkiler yoluyla yayılır ve yaşar. İslam bir *entelektüel laf üretme dini* değil, entelektüel izahla *imana eren* biri, daha entelektüel bir izahla *imandan çıkar*. O halde İslam'ın cemaatler veya tarikatlar yoluyla yaşamasına son vermek, sonuçta İslam'ın yaşamasına son vermektir.

Bu vechelerini düşününce İslam'ın 21. yüzyılda alacağı şeklin pek de bildiğimiz İslam olmayacağı kanaatindeyim. Hristiyanlığın yayıldığı ülkelerdeki adetleri, mesela Roma'daki Saturnalia'yı Noel olarak yeniden üretmesi gibi, müslümanlar da devletin ve modern düşüncenin aldığı formu *İslami açıdan* yeniden üretmiş,

onların gittiği yola girip, onların düştüğü sıkıntıya düşmüş olacak. Şu an yükselen modern uygulama *Faşizm* olduğu için bizim dini anlayışımız da faşistleşti. Bir zaman sonra özgürlük moda olursa, o zaman da özgürleşiriz. Bir yanda *devlet* veya *özgürlük* varken, *Allah'a daha yakın alternatif yaşam biçimlerinin* uzun vadede yaşaması zor. Kimliğini devletten almayan insanların İslam'dan müstakil bir kimlik üretmesi de neredeyse imkansız hale geliyor. *Bir yandan Ayasofya açılışında Kur'an okuyan bir Cumhurbaşkanı var ve sen gerçek İslam'ın yaşanmadığını söylüyorsun? Halbuki olabilecek en iyi İslam Türkiye'de yaşanıyor.*

İslam'ın Türkiye'de 1920-30'lardan 2010'lara nispeten değişmemiş halde gelmesinin sebebi toprağa gömülü kalmasıydı. Yer altında yaşamaya alışınca her tür kritikten ve değişimden uzak durabiliyor. Bunun için *İslamcılık* bize ithal geldi, biz bir Seyyid Kutup üretmedik. Yer altından çıktığında elimizdeki malzemenin modern dünya için *eskidiğini* farkettilik. *Günümüze ne kadar uyar?* sorularının gelmeye başladığını. 28 Şubat'ta başörtüsünden hapse girmeyi göze alan insanların kendi iradeleriyle başlarını açtıklarını.

İslam giderek Kemalizm tarzı bir *laf hizmetine* dönüşüyor Türkiye'de. Atatürk resminin herhangi bir değer ifade etmemesi gibi, *Elhamdülillah Müslümanım* deyip toplumun izin verdiği ölçüde, istediğimiz gibi yaşayabiliyoruz. Burada *kızılacak* bir konu da bulamıyorum çünkü 20. yüzyıl boyunca üretilmeye çalışılmış tüm çözüm arayışlarını aşağı yukarı biliyorum. Hadislere inanmaya gücü yetmediği için *Kur'an Müslümanı* olanın da, *bu hükümlerin hepsini bağlamı var, o bağlam değişmiş* diyen Tarihselciliğin de, *eskiler, ah ne güzel eskiler, her şeyi ne güzel yapmışlar* diyen çocuksu Gelenekçiliğin de, *bizim üstadımız Peygamber Efendimizden doğrudan şarj oluyor* diyen Cemaatçiliğin de sınırlarını az çok görüyorum: *Kazanan İslam, devlet ne diyorsa odur* diyenler oldu.